

Prečo firmy neplatia žiadne dane

Werner A. Götz

Firmy neplatia žiadne dane. Takýto výrok mnohých spočiatku ohromí. Často idem dokonca ešte ďalej a hovorím: V podstate neplatí dane nikto. Všetky sú totiž nakoniec obsiahnuté v cenách. Návrh, aby sme do budúcnosti daňovo zaťažovali iba spotrebu, preto nie je vo svojej podstate žiaden nový *návrh*. V skutočnosti k tomu dochádza už dlho. Zdaňovanie spotreby by sme už len mali konečne odkryť, poctivo a neskrešene, namiesto jeho skrytého uplatňovania, ktoré so sebou nesie aj množstvo ďalších škodlivých vedľajších efektov.

V konečnom dôsledku rozmýšľame všetci v čistom. Hneváme sa, že zo mzdy musíme odvádzať dane a odvody. Ale vieme presne, že hrubá suma na našej výplatnej páske nikdy nepríde na náš bankový účet. Preto predtým, než podpíšeme pracovnú zmluvu, alebo so šéfom vyjednávame o našom platu, nikdy nerozmýšľame o hrubej, ale vždy o čistej mzde. Každý pozná ten absurdný efekt: Človek si želá zvýšenie platu, ale spočíta si, čo mu po zvýšení ostane v čistom - a zvýšenia platu sa radšej vzdá.

Nedávno mi rozprávala jedna kníhkupekýňa, vedúca pobočky jednej veľkej predajnej siete, nasledujúcu historku: prevzala novú, väčšiu pobočku v lokalite s veľmi tvrdou miestnou konkurenciou. Zamestnávateľ, ktorý ju poveril touto úlohou pre jej veľké skúsenosti a znalosti, jej chcel za prevzatie väčšej zodpovednosti zvýšiť plat. (Predtým, ako si pomyslíte, že je to luxusný problém vysoko platenej manažérky, vedzte, že platy v nemeckom knižnom obchode sú bez výnimky skromné.) Avšak v čistom by jej z toho zostalo tak málo, že ako dochádzajúca za prácou z väčšej vzdialenosti uprednostnila, aby jej podnik platil parkovacie miesto vo verejnej garáži pri pobočke. Toto miesto sa prehlásilo za firemné, vďaka čomu tento benefit nemusela zdaňovať a zamestnávateľ mohol tieto náklady uplatniť daňovo výhodnejšie vo forme prevádzkových nákladov. Opäť to isté - namiesto podpory a odmeňovania iniciatívy daňové právo iba frustruje vysoko motivovanú vedúcu pracovníčku.

Napokon ani mne ako podnikateľovi sa nevodí inak. Z nášho hrubého výnosu pred zdanením si nemôžem kúpiť nič. Ani ja ako súkromná osoba, nad čo by sa ešte dalo povzniesť, ale ani firma *dm*. Potom, čo sú všetky predchádzajúce výkony pokryté, máme ako firma predovšetkým tri úlohy: chceme, aby sa naši pracovníci primerane podieľali na našom úspechu (zamestnanecký príjem), musíme zarobiť na naše kapitálové náklady čiže úroky a odpisy, a musíme investovať do rastu a budúcnosti firmy. Na to všetko môžem použiť iba výnos *po zdanení*, preto od začiatku počítame len s čistým ziskom. Zvyšok, „dane“, mu v tomto ohľade nákladom rovnako ako náklady na elektrinu, telefón alebo nájomné. A čo s týmito nákladmi robím? Musím ich započítať do cien.

Rovnako započítavam do cien všetky dane. Samozrejme, nie v matematicky presne rovnakých častiach do každej tuby zubnej pasty alebo rúžu, ktorú predávame. Ale všade, v každej cene je nakoniec obsiahnuté každé euro, ktoré odvedieme daňovému úradu. A okrem toho i všetky dane z miezd našich pracovníkov. Pretože tieto odvádzame daňovému úradu tiež my, im jednotlivo každý kolega a kolegyňa. Preto môžem s najčistejším svedomím povedať, že ani naši pracovníci neplatia žiadne dane. Aj ich dane sme totiž dlho predtým, než sa objavia na ich výplatných páskach, započítali do cien.

Znamená to, že všetky naše dane platia naši zákazníci. Avšak až na otvorene vykazovanú daň z pridanej hodnoty sú všetky ostatné dane v našich cenách *skryté*. V skutočnosti už teda dávno platíme mnou a inými propagovanú spotrebnú daň. Len o tom, žiaľ, ešte nevieme, pretože náš systém zdaňovania výnosov a príjmov to systematicky zastiera.

Ak sa pozeráme na celý proces tvorby hodnoty, pridáme k rovnakému výsledku - daňami je zaťažovaná vždy a výlučne len spotreba. Pretože každá daň odčerpáva priamo alebo nepriamo časť súkromnej kúpnej sily. Otázkou iba je kedy. Ak k tomu dochádza na nejakom predstupni tvorby hodnoty, teda predtým, než sa skutočne niečo spotrebuje, potom sa daň prenáša ako forma znečistenia fiškálneho prostredia cenami ďalej. Ak sa to udeje, ako pri dani zo mzdy a z príjmov, priamym zásahom do súkromného nominálneho príjmu, opäť sa odoberie časť súkromnej kúpnej sily v prospech verejnej, spoločenskej spotreby. A keď k tomu dôjde na konci reťazca, u konečného spotrebiteľa, potom je to jediné miesto, kde spotrebiteľ zmenšenie svojej kúpnej sily, teda daňové zaťaženie spotreby, priamo vidí. Pretože za daň z pridanej hodnoty na našom sprchovacom géle si nikto ďalší sprchovací gél kúpiť nemôže.

V hospodárstve ako celku je však veľký rozdiel, či sa spotrebiteľom za účelom financovania verejného sektora znižuje ich kúpna sila vo forme skrytého zvýšenia cien, vo forme štátom predpísaného zníženia platov, alebo ako transparentná a v plnej výške vykázaná časť konečnej ceny.